

Sodišče: Višje sodišče v Kopru

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSKP:2006:I.CP.1002.2006

Evidenčna številka: VSK02433

Datum odločbe: 11.07.2006

Področje: DRUŽINSKO PRAVO

Institut: stiki med otrokom in starši - zagotavljanje stikov

Zveza: ZZZDR člen 106, 106/1, 106/2, 106, 106/1, 106/2.

Jedro

V 2. odst. 106. člena ZZZDR je izrecno določeno, da sta oba starša zavezana k obojestranskem pozitivnem obnašanju pri uresničitvi pravice do stikov. Tisti od staršev, pri katerem je otrok v varstvu in vzgoji mora opustiti vse kar drugemu od staršev otežuje stike, vključno z eventualnim vplivanjem na otroka, ki ima lahko za posledico njegov odpor proti stikom oz. drugemu od staršev.

Izrek

Pritožbi tožnice se delno ugodi in se sodba sodišča prve stopnje v 4. odst. spremeni tako, da se stiki med tožencem in njegovim ml. sinom R.K. izvajajo vsako sredo in sicer tako, da toženec prevzame R. ob 15.30 uri v vrtcu in se stiki izvajajo do 18.00 ure, ko toženec otroka pripelje k tožnici; vsak petek in sicer tako, da toženec prevzame R. ob 15.30 uri v vrtcu in se stiki izvajajo do 18.00 ure, ko toženec otroka pripelje k tožnici, na ta način potekajo stiki prva dva meseca po pravnomočnosti sodbe. Po poteku dveh mesecev pa se stiki poleg navedenih izvajajo tudi kot je nadalje določeno v sodbi sodišča prve stopnje z dne 18.5.2006.

V ostalem delu se pritožba tožeče stranke in tožene stranke v celoti zavrneta in v nespremenjenem delu p o t r i d i sodba sodišča prve stopnje.

Vsaka stranka nosi svoje stroške pritožbenega postopka.

Obrazložitev

Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo razsodilo, da se ml. R.K. rojen 26.12.2002 zaupa v varstvo in vzgojo materi S.M.. Toženec je za preživljanje ml. otroka dolžan plačevati mesečno preživnino v znesku 28.000,00 SIT in sicer od 1.5.2006 dalje. Že zapadle in še ne plačane mesečne zneske je toženec dolžan izpolniti v roku 15-ih dni po pravnomočnosti sodbe, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva zamude dalje. V bodoče zapadle obroke pa do vsakega 15-ega v mesecu za tekoči mesec v primeru zamude, z zakonskimi zamudnimi obrestmi in to v zneskih, ki so določeni s to sodbo do prve uskladitve preživnin z gibanjem življenjskih stroškov in osebnih dohodkov, odtlej pa v valoriziranih zneskih določenih po vsakokratnem sklepu o uskladitvi preživnin Vlade Republike Slovenije in obvestil CSD. Nadalje je sodišče uredilo tudi stike med tožencem in ml. R., ki se izvajajo vsako sredo in sicer tako, da toženec prevzame R. ob 15.30 uri v vrtcu in se stiki izvajajo do 18.00 ure, ko toženec otroka pripelje k tožnici; vsak petek in sicer tako, da toženec prevzame R. ob 15.30 v vrtcu in se stiki izvajajo do 18.00 ure, ko toženec otroka pripelje k tožnici. Na ta opisani način potekajo stiki prvi mesec po pravnomočnosti sodbe. Po poteku enega meseca pa se stiki poleg teh izvajajo tudi vsako drugo soboto in sicer tako, da toženec prevzame otroka pri tožnici v soboto ob 15.30 uri in se stiki izvajajo do nedelje do 18.00 ure, ko toženec otroka pripelje k tožnici. Na ta način se stiki izvajajo nadaljnja dva meseca, po poteku nadaljnjih dveh mesecev se stiki poleg opisanih izvajajo še najmanj en vikend v mesecu in sicer tako, da toženec prevzame v petek ob 15.30 uri R. v vrtcu ali pri tožnici in se stiki izvajajo do nedelje do 18.00 ure, ko toženec otroka pripelje k tožnici. Če do sporazuma med strankama ne pride se stiki izvajajo vsak tretji vikend v mesecu. Glede stroškov postopka je sodišče odločilo, da vsaka stranka nosi svoje stroške postopka.

Glede odločitve o stikih izpodbijata s pritožbo obe pravdni stranki. Tožeča stranka sodbo izpodbija iz vseh pritožbenih razlogov po zakonu. Meni, da je sodišče prve stopnje zagrešilo bistveno kršitev določb pravnega postopka iz 14. točke 2. odst. 339. člena ZPP. Obrazložitev izpodbijane sodbe je brez pravnorelevantnih razlogov, ki bi utemeljevali sprejeto odločitev sodišča prve stopnje, ker to zgolj povzema navedbe centra za socialno delo. Sodišče prve stopnje se omejuje zgolj na povzetek in opis poteka stikov med toženo stranko in ml. otrokom, pri tem pa ne navede odločujočih okoliščin, ki so privedle do kontroliranih stikov pri CSD oz. se ne opredeli do odločilnih dejstev, ki so privedli do tega, da je določilo stike, ki po pogostosti izvajanja odstopajo od ustaljene sodne prakse v celo najbolj nespornih in miroljubnih primerih postopkov določanja stikov med starši in otroki. Napadene sodbe tako ni mogoče preizkusiti v delu, ki se nanaša na določitev stikov med toženo stranko in otrokom, saj sodišče ni navedlo nobenega relevantnega razloga o odločilnih dejstvih oz. so ti v nasprotju. Sodišče zgolj pavšalno povzema, da se tožeča stranka zaveda, da mora imeti otrok stike tudi z očetom, da pa mu ne zaupa in želi, da se stiki izvajajo le pod nadzorstvom. Sodišče ne navede, zakaj tožeča stranka toženi ne zaupa, niti ne navede razlog dosedanjih kontroliranih stikov. Tožeča stranka vseskozi poudarja in navaja, da se strinja, da ima otrok stike z očetom, pogostost stikov in samoizvajanje pa so odvisni od ravnanja in osebnostnega razvoja očeta, ki je doslej v odnosu do lastnega otroka izkazal veliko mero nestrpnosti, šikaniranja, kratka nedoraslega obnašanja, ki je pomenilo za ml. otroka tudi psihično kot fizično obremenjevanje. Številni so poskusi tožeče stranke v smeri iskanja pomoči domačega okolja kot tudi organov pregona zaradi zaščite ml. otroka, ki bi ne smel biti deležen izpadov psihičnega nasilja tožene stranke v navalu prizadetosti ali čustvene nestabilnosti, pogojene tudi zaradi partnerskih nesoglasij s tožečo stranko. V tem delu je tako obrazložitev napadene sodbe pomanjkljiva in zmotna. Nesoglasje in verbalni konflikti se v partnerskem odnosu nesporno pojavljajo, ko se zveza prične krhati, stvar osebne zrelosti in čustvene stabilnosti pa je

dolžnost vsakega starša vzdržati se kakršnihkoli izvajanj nasilja, pa naj si bo to fizično ali psihično v odnosu do otroka kot tudi v odnosu do najbližjega subjekta, ki otroku v tem obdobju predstavlja esencialno razvojno zavetje oz. zaupanje, to je matere. Sodišče je zavrnilo oz. ni odločilo o dokaznem predlogu, da se pritegne izvedenec psihiatrične ali psihološke stroke, da bi za razjasnitev okoliščine ali je tožena stranka upošteva je njeno nesporno dosedanje negativno vedenje do tožeče stranke in do ml. otroka sposobna v tolikšni meri izvajati stike samostojno in nekontrolirano. Ne tožena stranka, ne center za socialno delo ne zanikajo, da je bilo zaradi razlogov na strani tožene stranke potrebno izvajati kontrolirane stike. Tožena stranka je pred sodiščem prav tako izpovedala, da bi sicer imela rada stike z otrokom, da bi bili ti pogosti, obenem pa navaja, da dela pretežno ponoči. Sodišče v obrazložitvi napadene sodbe zmotno navaja, da je bila tožeča stranka nekonstruktivna in trdno vztrajala na svojem stališču, razen trmastega obnašanja tožeče stranke in navedb centra za socialno delo pa sodišče v napadeni sodbi ni obrazložilo v čem se je obnašanje tožene stranke spremenilo od takrat, ko je tožeči stranki in ml. otroku grozil z razstrelitvijo plinske jeklenke v njunem stanovanju v prisotnosti otroka. Sodišče se ni ubadalo z vprašanjem katere čustvene in sicer življenjske stresne situacije, ki jih vsakdo, ki se sooča s starševsko vlogo doživlja vsakodnevno lahko doprinesejo do ponovnega ekscesnega ravnanja tožene stranke. Tožena stranka je dokazala, da na konstruktiven način ni sposobna reševati konfliktnih in nenazadnje spornih družinskih situacij. Tožnica ponovno poudarja, da se stikom ne protivi, niti jih nikoli ni onemogočala, ali kakorkoli drugače oteževala. Tožeča stranka se kot mati sooča z vprašanjem varnosti njenega otroka in nepričakovanim izbruhom otrokovega očeta. Tožeča stranka se kot mati sooča z vprašanjem katere otrokove koristi je imelo naslovno sodišče v vidu, ko je odločilo, da se od sprva skoraj popolne odsotnosti tožene stranke v starševski vlogi kasneje dlje časa trajajočih nadzorovanih stikov v trajanju pol ure na teden, ko je to odločilo, da predstavlja največja korist za ml. otroka takojšen in popolni preobrat v njegovem ustaljenem načinu življenja. V smislu varovanja koristi otroka in na podlagi strokovnega mnenja zato usposobljenega strokovnjaka bi lahko sodišče šele z obrazloženimi razlogi zaključilo, da tožena stranka ne ogroža otrokovega psihičnega in fizičnega razvoja, da reagiranje in značajske lastnosti tožene stranke ne predstavljajo nevarnosti za otroka.

Tožena stranka v pritožbi navaja, da je zanj najpomembnejše, da ima stike s sinom. Nazadnje je bil z njim 17.5.2006 na Centru za socialno delo v I.. Želi si stikov tudi za časa dopusta. R. je sedaj star tri leta in pol, otroška leta nezadržno tečejo, on pa je lastnega sina v letošnjem letu objel le 10 krat. Pritožba tožeče stranke je delno utemeljena, pritožba tožene stranke ni utemeljena.

Ker sta se zoper odločitev sodišča prve stopnje o stikih ml. otroka z očetom pritožili obe pravdni stranki je pritožbeno sodišče obe pritožbi obravnavalo skupaj.

Stiki med otrokom in starši niso samo pravica staršev, ampak tudi pravica otroka, da redno vzdržuje osebne stike in neposredno zvezo z obema staršema (1. odst. 106. člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih - ZZDR). Tudi Konvencija združenih narodov o otrokovih pravicah določa, da ima otrok, ki je ločen od enega ali obeh staršev pravico da redno vzdržuje osebne stike in neposredno zvezo z obema staršema razen, če je to v nasprotju z njegovimi koristmi (člen 9/3). S stiki se torej zagotavljajo otrokove koristi, da otrok ohrani občutek čustvene navezanosti in pripadnosti tudi s tistim od staršev s katerim ne živi, da se prepreči odtujitev otroka. V 2. odst. 106. člena ZZDR je izrecno določeno, da sta oba starša zavezana k obojestranskemu pozitivnem obnašanju pri uresničitvi pravice do stikov. Tisti od staršev, pri katerem je otrok v varstvu in vzgoji mora opustiti vse kar drugemu od staršev otežuje stike, vključno z eventualnim vplivanjem na otroka, ki ima lahko za posledico njegov odpor proti stikom oz. drugemu od staršev. Ena izmed predpostavk za otrokov skladen osebnostni razvoj temelji tudi na normalnem odnosu otroka z drugim od staršev pri katerem ne živi. S tem, ko je sodišče prve stopnje

zaupalo ml. R. v varstvo in vzgojo materi morata storiti vse za nemotene stike z očetom. Ta pravica je urejena zaradi varovanja koristi otroka in je omejena samo tedaj, če bi bile te koristi ogrožene. Sodišče prve stopnje je ugotovilo in po oceni pritožbenega sodišča pravilno zaključilo, da omejitev stikov ne pride v poštev in tudi ne, da bi bili stiki pod nadzorom centra za socialno delo. Tožnica je do toženca nezaupljiva zaradi njunih nerazčiščenih partnerskih odnosov zato trdi, da toženec ni sposoben normalnih stikov s svojim otrokom. To bojazen je tožnica izražala že tekom postopka zato je sodišče prve stopnje na naroku 10.11.2005 doseglo dogovor med strankama, da bi se stiki začeli postopoma izvajati tudi izven prostorov centra za socialno delo ob prisotnosti obeh staršev. Tak dogovor se ni izvajal, kajti tožnica je ponovno vztrajala, da se stiki izvajajo na centru za socialno delo. Sodišče prve stopnje je pribavilo mnenje centra za socialno delo in iz tega mnenja jasno izhaja, da toženec zna dobro poskrbeti za zadovoljevanje otrokovih potreb v različnih situacijah. Stanovanje v katerem toženec živi predstavlja otroku domače okolje, saj so pred tem vsi trije živeli v tem stanovanju. Stiki z očetom v otrokovem naravnem okolju so po mnenju centra za socialno delo v otrokovo korist. Ti stiki naj bi bili dovolj pogosti, da bi omogočali čim bolj naravne izkušnje z očetom v različnih življenjskih situacijah. Ni res, da je sodišče prve stopnje le povzelo mnenje centra za socialno delo, ampak je svojo odločitev pravilno utemeljevalo, da so stiki ml. otroka z očetom potrebni prav zaradi tega, da otrok ohrani občutek povezanosti in medsebojne pripadnosti. Pritožbeno sodišče kot pravilno sprejema zaključke sodišča prve stopnje, da je v otrokovo korist, da čimprej vzpostavi stike z očetom in normalen odnos do njega in da mora toženka vzpostaviti ustrezen, to je pozitiven odnos do stikov ml. otroka z očetom. Res pa je, da se morajo ti stiki urejati postopoma, zato je tudi pritožbeno sodišče začetno fazo urejanja stikov podaljšalo in sicer na dva meseca. Toženec in ml. otrok se namreč morata drug na drugega postopoma navajati in to naj bi začetna faza stikov omogočila. Pritožbeno sodišče je zato pritožbi tožnice deloma ugodilo in sodbo sodišča prve stopnje spremenilo tako kot izhaja iz izreka sodbe. Ni pa utemeljena pritožba tožene stranke, ko zatrjuje, da bi sodišče moralo urediti stike tudi med dopustom. Toženec je namreč na naroku sodišču prve stopnje izrecno povedal, da na dopust ne gre, če na dopust ne gre potem sodišče prve stopnje niti ni moglo urejati stikov z otrokom med dopustom. Pritožba toženca je zato neutemeljena in jo je pritožbeno sodišče zavrnilo, enako tudi pritožbo tožeče stranke v ostalem delu in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. Glede stroškov pritožbenega postopka pa je pritožbeno sodišče odločilo, da vsaka stranka nosi svoje stroške pritožbenega postopka. Toženec zato, ker s pritožbo ni uspel, tožnica pa zato, ker je s pritožbo uspela le v sorazmerno majhnem delu zato mora nositi stroške pritožbenega postopka sama.

Datum zadnje spremembe: 23.08.2009